

# «Δεν έχω φοβηθεί τίποτα στη

Το ρεπορτάζ δρόμου της «Εφ.Συν.» επισκέπτεται σήμερα το street work του ΟΚΑΝΑ και συνομιλεί με θεραπευτές και χρήστες

**Ν**ιώθουν να τους διαπερνά το φευγαλέο, αμήχανο βλέμμα των περαστικών. Συχνά συναντούν εχθρότητα και περιφρόνηση. Είναι οι άνθρωποι που ζουν στον δρόμο, όλο και περισσότεροι πα, θύματα της κοινωνικής ανισότητας που εντείνεται στην κρίση. Οι λιγοστές υπηρεσίες που έχουν αναλάβει τη φροντίδα τους μάχονται με την κρατική αδιαφορία, τη διάλυση της κοινωνικής πρόνοιας, την έλλειψη πόρων. Συνεχίζουμε το αφιέρωμα που ξεκινήσαμε την περασμένη εβδομάδα, μιλώντας με ανθρώπους που ζουν στον δρόμο και ομάδες που τους παρέχουν ανακούφιση και φροντίδα, μιλώντας τη πολλή. Σήμερα επισκεπτόμαστε τις μονάδες δρόμου του ΟΚΑΝΑ, ξεκινώντας από το Στέκι της Καποδιστρίου, συνεχίζοντας με την ομάδα που γυρίζει τους δρόμους της Αθήνας και, τέλος, με το Κέντρο Βοήθειας της 3ης Σεπτεμβρίου. Στο περιθώριο περικοπών και πρόσφατων καταγγελιών για σκάνδαλα, κρύβονται ιστορίες μάχης με την εξάρτηση, αμφίροπες παρτίδες που κερδίζονται και χάνονται καθημερινά στον δρόμο και σε δύο δομές του ΟΚΑΝΑ για ενεργούς χρήστες, από τις τελευ-

ταίες που παραμένουν στο κέντρο της πόλης.

## Σταθμός Φρονιάδας Εξαρτημένων Ατόμων

Ζεστός, φροντισμένος και φιλόξενος, ο Σταθμός είναι γνωστός ως «Στέκι». Κουζίνα, ντους, τουαλέτες και πλυντήρια, στη διάθεση των ανθρώπων που περνούν εδώ μερικές ώρες καθημερινά. Αφού κάνουν ιατρικές εξετάσεις και τακτοποιήσουν τα προνοιακά τους έγγραφα με τη βοήθεια των ανθρώπων του Σταθμού, μαθαίνουν να συμμετέχουν σε ομάδες, να αναλαμβάνουν ευθύνες και να φροντίζουν τον εαυτό τους, τους άλλους και τον χώρο. Μετά από εξάμηνη παραμονή στον Σταθμό θα μπουν σε πρόγραμμα απεξάρτησης, αν το επιθυμούν.

## «Εξω ο κόσμος είναι κακός»

Ο Νίκος Μαργαρίτης, υπεύθυνος του χώρου, μας εξηγεί τη λογική του Στεκιού. Η Στεφανία, ο Παναγιώτης, η Αναστασία, ο Χρήστος συζητούν για την εμπειρία του Στεκιού και μαζί της χρήσης και του δρόμου.

**Ν.:** Κάποια στιγμή όλοι οι

χρήστες θα ζητήσουν βοήθεια να ενταχθούν σ' ένα θεραπευτικό πρόγραμμα. Αυτό που προσπαθούμε να τους περάσουμε εμείς είναι «τι νόημα θα έχει να φτάσετε σ' αυτή τη στιγμή έχοντας ασθένειες, πληγές, χιλιά δυο; Έχεις επιλέξει να πιεις; Πιες, αλλά μ' έναν τρόπο που σε προστατεύει όσο το δυνατόν πε-

ρισσότερο». Εδώ θα έχουν τη δυνατότητα να ξαναβρούν ορισμένα πράγματα που έχουν χάσει: αναγνώριση, ευθύνες, σχέσεις εμπιστοσύνης μεταξύ τους. Αν μπουν σε μια τέτοια διαδικασία, θα πάνε και παραπέρα.

**Στ.:** Εμένα με φωνάζουν τα παιδιά «ατραξιών» του προγράμματος, επειδή είμαι κοινωνική. Φτιάχνουμε καφέ και συζητάμε, μαγειρεύουμε. Εδώ είναι άνετα. Εξω ο κόσμος είναι κακός. Έχει ένα βλέμμα καταφρόνησης που με σκοτώνει.

**Π.:** Όταν ήρθα, είχα τόσο μαύρισμα μέσα μου, ένιωθα τέτοια απόρριψη, που καθόμουν σε μια γωνιά αμίλητος. Σιγά σιγά το ξεπέρασα. Από απόρριψη των δικών μου βρέθηκα στον δρόμο, σε καιρό που είχα κόψει τα ναρκωτικά. Εκεί έκανα την πρώτη μου υποτροπή. Είχα φάει το κρύο της αρκούδας και λέω, θα πω για να μην κρυώνω. Με την ηρωίνη δεν κρυώνεις.

**Αν.:** Όσο δεν το ξέρει το κοινωνικό σου περιβάλλον, ζεις διπλή ζωή. Όταν μάθουν ότι πίνεις, σε κάνουν στην άκρη. Εγώ το είπα στις φίλες μου όταν αποφάσισα να μπω στην κοινότητα. Όταν διέκοψα τη χρήση και βγήκα από το πρόγραμμα, όλα ήταν διαφορετικά. Ημουν το μαύρο πρόβατο, πάλι στην απέξω.

**Χρ.:** Επινα για χρόνια χωρίς να το ξέρουνε. Ούτε οι γονείς μου

ούτε η τότε κοπέλα μου ούτε οι φίλοι, κανένας. Κάποια στιγμή είδα ότι δεν μπορώ να το ελέγξω. Οι πρώτοι που στράφηκα ήταν οι κολλητοί μου. Πίστευα ότι θα μου σταθούν. Μου γύρισαν την πλάτη. Την Παρασκευή ήμουν η ψυχή της παρέας και το Σάββατο γύρισαν όλα τοίματα κι εξαφανίστηκαν. Κι όμως ήμουν το ίδιο άτομο.

**Αν.:** Θεωρούν ότι όλοι οι ναρκομανείς είναι κακοί, κλέφτες, το ένα και τ' άλλο. Δεν είναι έτσι. Εννιά στα δέκα άτομα είναι πολύ ευαίσθητοι, πολύ έξυπνοι, με σπουδές, με δεξιότητες. Από τον ένα που κλέβει και βιάζει, μας παίρνει η μπάλα όλους. Φταίει η άγνοια. Ο κόσμος δεν ενημερώνεται σωστά. Βάζουν ένα σποτάκι την Παγκόσμια Ημέρα κατά των Ναρκωτικών και νομίζουν ότι κάνουν κάτι. Κάποιος λόγος μάς έβαλε στα ναρκωτικά. Εγώ είχα κενά. Εμαθα να τα διαχειρίζομαι έτσι. Εσύ έχεις τον δικό σου τρόπο. Αυτό οι άνθρωποι δεν το καταλαβαίνουν.

**Χρ.:** Με την ηρωίνη περνάς το όριο. Εγώ έκανα από παλιά ναρκωτικά. Δεν είχα εξαρτηθεί. Έτσι άρχισα και την ηρωίνη. Κάποια στιγμή, άρχισα να έχω στερητικά συμπτώματα, χαρμάνες. Εκεί κατάλαβα ότι αυτό το πράγμα δεν το ελέγχω. Είπα στον εαυτό μου, «μάγκα μου, έχεις πρόβλημα». Δεν έχω φοβηθεί τίποτα στη ζωή μου όσο την ηρωίνη



ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ



ΜΑΡΙΟΣ ΒΑΣΙΛΟΠΟΥΛΟΣ



# ζωή μου όσο την ηρωίνη»



Στους Σταθμούς Φροντίδας Εξαρτημένων Ατόμων οι χρήστες συζητούν με θεραπευτές, βρισκοντας κατανόηση (πάνω). Εξω στον δρόμο οι ομάδες του ΟΚΑΝΑ μοιράζουν σύριγγες και προσφέρουν βοήθεια

σε σχέση με τον εαυτό μου, πώς καταφέρνει να με ελέγξει.

## Στον δρόμο

Η τετραμελής ομάδα street work του ΟΚΑΝΑ, μαζί με τις συνεργαζόμενες οργανώσεις (κέντρα πρόληψης του Δήμου Αθηναίων, Praxis, Γιατροί του Κόσμου, Θεπική Φωνή και Κέντρο Ζωής), γυρίζουν τα μεσημέρια και απογεύματα την Αθήνα και προσφέρουν σε χρήστες τα στοιχειώδη απαραίτητα-αποστειρωμένα υλικά χρήσης και καθαρές σύριγγες, μια ζεστή κουβέντα, ιατρική φροντίδα. Τους ακολουθήσαμε και μιλήσαμε με τον Σωτήρη Παπαδόπουλο, υπεύθυνο του street work, και τους θεραπευτές Αλέξη Βλάχο και Κωνσταντίνα Καρανίκα. Στον δρόμο συναντήσαμε τον Παναγιώτη, άστεγο τοξικομανή, και τον αδελφό του τον Χρήστο, που τον εποικελτότα.

**Κ.Κ.:** Οι χρήστες ηρωίνης είναι η καλύτερή μου. Χρήστες άλλων ναρκωτικών σου τραβάνε την τσάντα να σου πάρουν σύριγγες, είναι πιο επιθετικοί, δεν συνεννοείσαι. (Πλησιάζει μια χρήστρια.) Καλώς το κορίτσι. Πού είσαι, ρε φιλενάδα; Είχατε πάει να φάτε εδώ στο σουσιότιο; Να σου πω, όταν κοιμάσαι στο γρασιδί έχει υγρασία. Σ' έχω δει δυο φορές να κοιμάσαι τον ύπνο

του δικαίου. Να βάζετε χαρτιά.

**Α.Β.:** Λόγω της ανόδου του HIV έχουμε αυξήσει σημαντικά το ενέσιμο υλικό που διανέμουμε. Θέλουμε να διασφαλίσουμε ότι ο χρήστης θα έχει ανά πάσα στιγμή καθαρή σύριγγα.

**Σ.Π.:** Συχνά βγαίνουμε πια με αυτοκίνητο. Το πρόβλημα εντοπιζόταν κάποτε στην περιοχή της Ομόνοιας, σήμερα σ' όλο το ιστορικό τρίγωνο. Η πιάτσα μετακινείται συνεχώς και πρέπει να την ακολουθείς. Υπάρχουν πια πολύ περισσότεροι άστεγοι και μετανάστες, η γλώσσα μάς δημιουργεί προβλήματα, χρησιμοποιούμε διαμεσολαβητές. Είναι δύσκολο να σε εμπιστευτούν στην αρχή, ο κόσμος είναι καχύποπτος και φοβισμένος.

**Χρ.:** Καθαρίζω εδώ γύρω που κοιμάμαι, έχω γίνει σχεδόν υπάλληλος του δήμου. Αλλά ο κόσμος φέρεται κάπως περίεργα. Ανθρώπος είμαι κι εγώ, δεν είμαι από τον Αρη. Εχω μια ασθένεια. Δεν τους ενδιαφέρει. Οι περισσότεροι έχουν άγνοια και δεν σου λένε κουβέντα. Αμα δεν μπει μες στο σπίτι του το πρόβλημα, δεν μπορεί να καταλάβει ο άλλος.

**Στ.:** Ερχομαι κάθε μέρα, του φέρνω πράγματα, φαγητό. Μαζί μεγαλώσαμε, στα ιδρύματα. Θέλω να βρω δουλειά να τον πάρω να

μείνει μαζί μου, αλλά χρωστάω πολλά νοίκια και φοβάμαι μήπως με διώξουν. Κοιτώ για καινούργιο σπίτι, κοιτώ για δουλειά, αλλά είναι πολύ δύσκολο.

## 3ης Σεπτεμβρίου 21

Αν ο Σταθμός Φροντίδας της Καποδιστριακού θυμίζει στέκι, το Κέντρο Βοήθειας της 3ης Σεπτεμβρίου θυμίζει και είναι νοσοκομείο. Σε δύο ορόφους, που έχει παραχωρήσει ο Ερυθρός Σταυρός, στεγάζονται η ΜΑΒΥ (Μονάδα Αμεσης Βοήθειας και Υποστήριξης) και το ΚΥΕΠ (Κέντρο Υποδοχής Ενημέρωσης και Παραπομπής) όπου γίνονται οι αιτήσεις για τα προγράμματα υποκατάστασης, λειτουργούν συμβουλευτικές υπηρεσίες και η γραμμή SOS-1031. Η ιατρός παθολόγος Αναστασία Δρυμούση, υπεύθυνη της ΜΑΒΥ, και ο θεραπευτής Κώστας Πετράκης μιλάνε για τις ιατρικές και κοινωνικές υπηρεσίες που προσφέρει η μονάδα υπό ολοένα πιο αντίξοες συνθήκες.

**Α.Δ.:** Λειτουργεί μικροβιολογικό, παθολογικό, οδοντιατρείο, νοσηλευτική υπηρεσία, ανταλλαγή σύριγγων, και η μοναδική κινητή ιατρική μονάδα, στην Αθήνα, δεχεται κατά μέσο όρο 250 κλήσεις τον μήνα από το ΕΚΑΒ. Οι εξετάσεις γίνονται δωρεάν, ζητάμε ταυτότητα

ή επίσημο έγγραφο που να αποδεικνύει ταυτοπροσωπία, ώστε να γίνουν τα εμβόλια για ηπατίτιδα Α και Β, η αξιολόγηση για τα επιδόματα πρόνοιας και αναπηρίας. Η ύπαρξη ταυτότητας δεν είναι αυτοάνοχη για ανθρώπους που κοιμούνται στον δρόμο, ούτε για τους μετανάστες που δεν έχουν έγγραφα. Εχουμε ελλείψεις σε φάρμακα, εμβόλια, σύριγγες, αναλώσιμα, μαντιλάκια, αμπουλες. Στη μία σύριγγα που μας επιστρέφουν, δίνουμε δύο νέες. Δεν το καταφέρνουμε πάντα, έχουν αυξηθεί οι ανάγκες λόγω της δραματικής αύξησης της οροθετικότητας στους χρήστες. Διανέμουμε μόνο από εδώ 10.000 σύριγγες τον μήνα.

**Κ.Π.:** Στις συμβουλευτικές υπηρεσίες δεν ζητάμε απαραίτητα ταυτότητα. Δεν υπάρχουν δύο άνθρωποι ίδιοι, αλλιώς προσεγγίζεις κάποιον που κάνει κατάχρηση, αλλιώς ένα μακροχρόνιο χρήστη, αλλιώς ένα μετανάστη που δεν μιλάει τη γλώσσα. Οι μετανάστες συνήθως έρχονται με κάποιο φίλο που μιλάει αγγλικά ή ελληνικά, υπάρχει και η γλώσσα του σώματος. Ενημερώνουμε για τεχνικές ασφαλούς χρήσης, θεραπευτικά προγράμματα, σεβόμαστε τις αποφάσεις του καθενός. Αν ήταν στο χέρι μου, θα ήθελα να μπουν όλοι σε στεγνό πρόγραμμα, κάποιοι όμως δεν θέλουν ή εκ των πραγμάτων δεν μπορούν. Τι θα κάνουν όλοι αυτοί, θα μείνουν στον δρόμο να πεθαίνουν;

**• Διαδίδεται ότι κάποιοι χρήστες μοιράζονται επίτηδες, για να τους δίνετε το επίδομα για τους οροθετικούς. Υπάρχει αλήθεια σε αυτό;**

**Κ.Π.:** Μπορεί να το κάνει ένα πολύ μικρό ποσοστό, χωρίς να ξέρουν ποιες είναι οι επιπτώσεις. Ο κύριος όγκος των μολύνσεων είναι λόγω παραίτησης, της εξαθλίωσης που δημιουργεί η χρήση σε συνδυασμό με τις άσχημες συνθήκες διαβί-

ωσης. Οι χρήστες που έρχονται εδώ σε μεγάλο ποσοστό είναι άστεγοι ή προσωρινά φιλοξενούμενοι, έχουν διαρρήξει τις σχέσεις με τις οικογένειές τους και ζουν στον δρόμο.

**• Πώς κρίνετε τη μεταφορά των μονάδων υποκατάστασης του ΟΚΑΝΑ στα νοσοκομεία;**

**Α.Δ.:** Το πλεονέκτημα είναι ότι μειώθηκε ο αριθμός αναμονής στις λίστες, όμως δεν έπρεπε να κλείσει η μονάδα της Καποδιστριακού για παράδειγμα, που εξυπηρετούσε 800 άτομα. Οι χρήστες του δρόμου είναι στο κέντρο, οι υπηρεσίες πρέπει να είναι εκεί. Η μονάδα έφυγε, αλλά οι χρήστες έρχονται ακόμα εδώ... Άρα δεν δημιουργούσε ο ΟΚΑΝΑ το πρόβλημα της πιάτσας, αντίθετα μπορεί και να το οριοθετούσε. Επιπλέον υπάρχουν προβλήματα υποστελέχωσης. Στις μονάδες του ΟΚΑΝΑ στα νοσοκομεία μπορεί να υπάρχει και ένας γιατρός παθολόγος για τετρακόσιους θεραπευόμενους.

**• Τι απαντάτε σε αυτούς που πένε ότι στον ΟΚΑΝΑ γίνεται απήρω συστήρηση και όχι θεραπεία;**

**Κ.Π.:** Η υποκατάσταση μόνιμη της είναι σαν να κάνεις κουπί με το ένα χέρι. Η βάρκα γυρίζει γύρω γύρω, δεν προχωράει. Το άλλο χέρι είναι η αλλαγή συμπεριφοράς, μέσα από θεραπευτική υποστήριξη. Η αντιπαλότητα μεταξύ στεγνών προγραμμάτων και προγραμμάτων υποκατάστασης είναι πλαστική. Η μείωση της βλάβης αποτρέπει παραβατικές συμπεριφορές και υπάρχει η δυνατότητα όταν ο χρήστης «μηνείσει» να ενταχθεί σε στεγνό πρόγραμμα ή στην επανένταξη.

\* Στα ρεπορτάζ δρόμου συνεργάζονται: Αφροδίτη Τζιαντζή, Δημήτρης Αγγελίδης, Ντίνα Δασκαλοπούλου, Άντα Ψαρρά

